

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Ezerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A felhívás és következménye.

(—a) Ugy a közvéleményt, mint a politikai köröket még ma is a néppárt akciója foglalkoztatja.

A liberális sajtót ez a váratlan akció annyira kihozta sodrából, hogy még ma sem tud tárgyilagos álláspontra helyezkedni, sőt akad közöttük olyan is, a melyik valósággal örjög tehetetlen düheben.

Ezeknek élén a magát komoly, előkelő színben feltüntetni szerető Pesti Hirlap áll, amelynek legutóbbi cikke is csak úgy hemzseg a szemtelenség, orcátlanság, butaság és más hasonló diszjelzőktől, a melyek persze nem azoknak ártanak, a kiknek szánták, hanem azoknak, a kiktől eredtek.

Nem tudnak a néppárt akciója ellen egyetlenegy valamirevaló argumentumot szerezni, mely megállná helyét,

Legtöbbnyire azon lovagolnak, hogy a néppárt megszegte a paktumot, melyben a koalícióba lépett pártok arra kötelezték magukat, hogy programjuknak különleges pontjait a paktum tartamára felfüggesztik.

Alaptalan ráfogás. Ha erre kötelezte

is magát a néppárt, ebből nem következik az, hogy az eddig szerzett, nehezen kivívott jogokat feladja. Itt pedig csak erről van szó és semmi más egyébről.

Ez a jog pedig, a melyért küzdenek, jó lesz megjegyezni, hogy nemcsak a katolikusok joga, hanem minden magyar állampolgáré.

A polgári anyakönyvek aláírását, választási meggyőződésükre hivatkozva, nemcsak a katolikusok tagadhatják meg, hanem például a zidók is.

És hogy zsidó polgártársainknál maradjunk, konstatáljuk, hogy itt Nagyváradon az első, aki vallásos meggyőződésére hivatkozva megtagadta a polgári házassági anyakönyv aláírását, éppen... zsidó volt. Megtagadta pedig azért, mert vallása tiltja, hogy szombaton írjon.

Ugyan mi lenne, ha már most például a nagyváradai anyakönyvvezető úgy tette, mint Maszurevics pozsony-szentiványi körjegyző, és szombaton is kényszerítene a zsidó feleket az anyakönyv aláírására?!

Huszonnégy óra sem telnék el és felfüggesztenék azt a polgári anyakönyvvezetőt, aki ilyen szerencsétlen gondolatra jönne. És ha felettes hatósága vonakod-

nék felfüggeszteni őt, csinálnának a zsurnálok, a Pester Lloydok és Pesti Hirlaptól kezdve olyan jerikói lármát, hogy talán a belügyminiszter széke is megrendülne attól.

Ha egy kicsit gondolkodnának ezek a héber írók, akik csakugy ontják a piszkot a néppárt ellen, be kellene látniok, hogy kell valamit tennie a helytelen, jogfosztó kuriai ítélet reparálására s az ártatlanul elítélt szentiványi plébános mentésére.

Más dolog, hogy vajjon nem lett volna-e erre más akció alkalmasabb és célravezetőbb?

Megvalljuk, mi azt ismét nem tudhatjuk kellően megítélni. Nem tudjuk, tett-e a néppárt ez irányban lépéseket a kormánytól és nyert-e valamelyes biztatást. Ha nyert volna, alig hisszük, hogy az akciónak erre a formájára határozta volna magát, amely, hiába élcelődnek felette egyes zsurnálok, nem egészen mentes minden veszedelemtől, sőt ugyan csak megkívánja a bátorságot.

Nemcsak abban van veszedelem, hogy minden immunitás mellett is megtörténhetik, hogy kiadja őket a parlament és akadhat egy másik Bernáth-féle tanács,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Nazr-Eddin és a nagyvezir.

»Azt hiszem gondolta busan Nazr-Eddin, a hodza, amint a bunar-basi-i temető mellé igyekezett a kiapadhatatlan és átlátszó forráshoz, azt hiszem, hogy az ősz Allah hozza s a a ramadant az emberek. Az ősz itt Brussa vidékén szép, tiszta, friss, de nem hideg, sugaras, de nem vakít. Ime az ég, a jó kéklő ég, éppen csak annyi felhő van rajta, hogy elég legyen nászruhának, szép, ködös rajzokkal himezve. Ime az én barátaim, a fák, sehol egy sárga vagy hervadt levél rajtuk. Ők nem hagyták abba, hogy ne igyák levelükkel a világozást, s ne szívják gyökereikkel a föld erejét. Csak én vagyok, a ki nem ihatom, nem ehetem, mert ramadan van! Igazán szeretnék köztük ta lenni: sokkal jobb dolguk van nekik.»

Épen a bunar-basi-i forrás mellett, amely faragott kőkagylójában bugyog fel, hogy azt hinné az, a ki messziről látja, zöld szőnyeggel borított nyugvó-ágy, ott van a katedzsi Ahmed fakalyibája. De Ahmed ma nem készít kávét s nem árult, mert ramadan van s a nap még nem szállott le, Egész éjjel fent volt kiszolgálta a vendégeit, hogy megélhessen s flótázott a

maga gyönyörűségére. Reggel aludt egy keveset s most, mire felébredt, megéhezett és rosszkedvű lett. Hogy az időjét eltöltse és valamivel elhallgattassa a gyomrát, nekiállott köveket keresni egy régi törmelékhalomban s aztán felrakta körül a kertje falára. Nazr-Eddin, a ki a két combján ült, csendesen nézte, egyszerre észrevette, hogy az egyik kőnek, bár piszkos és sárral borított volt, faragott kép formája van.

— Ahmed, — szólalt meg — nem tudnád megmosni ezt a követ? Valami van alatta.

— Masallah! — mondta Ahmed csodálkozva, — megtisztítom, — ahogy akarod, ha úgy tetszik. — De ez nagyon csodálatos gondolat, óh Nazr-Eddin s talán illetlen egy kisse, mert azt hiszem, ha a föld és a sár belepte ezt a követ, azt Allah akarta úgy. Hát nem tudod, hogy a muzulmán siron nem szabad felállítani a követ, ha eldől? Tisztelni kell az ő Akaratát. Mert csak egyetlenegy Akarat van a Mindenségben — és legyen áldott az Egyedülvaló!

— Legyen áldott, — felelt Nazr-Eddin, — legyen áldott! De bizonyára az ő akaratából támadt fejemben az a gondolat, hogy megmossuk ezt a követ.

— Insallah! — mondta Ahmed, — ez nem nehéz, hodza.

Néhány maréknyi vizet szórt a köre, le-

kapargatta kesével, megtörülte a tenyerével és ismét lemosta s akkor meglátszott, hogy milyen szép kő.

A lapos kövön egy fiatal lány képe volt, amelyet a régi görögök véstek, hogy megörökítsék a rövid életnek, ifjúságnak és bának az emlékét, amely nagyon gyorsan eltűnt volna az örök árny mögött. A halál megpróbálta a régi márványt is pusztítani, hogy elpusztította a bájost testet. Már alig látszott egyébb, mint a tojásded arc, a gyöngéd és szinte elalélt forma. De tiszta, érintetlen és tökéletes volt, nyaka kerek vállak közül emelkedett ki s a karja a lány karja volt, a ki most lett asszonygyá és oly finoman, könnyedén feküdt kebelén, hogy láttára azt kellett gondolni: »Lehetetlen, hogy márványból legyen; rögtön fel fog emelkedni.« Tunikája redői, melyeket csak a térdnek egy könnyed mozdulata tört meg, egyenesen és mégis mozgékonyan futottak végig rajta, mint egy belső remegéstől hajtvva, mintha mozdulatlan, de élő testet takarnának.

Es ime, Nazr-Eddin könnyekkel sirni kezdett megindulásában könnyei legördültek szakállas arcán. »Ez mind megvolt, élt és nem láttam őt, gondolta. Hogy lehet ez! Titok. De a titkon gondolkozni kell és én gondolkozni fogok, mert ez gyönyörűség.«

Es hangosan így szólt:

— Mily szép! Áldott legyen Allah, aki

Sirolin

Építi az étvágyat és a testület, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérfen mindenkit „Roche“ eredeti csomagolás.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche“

Kapható orvosai rendelésre a gyógyszerárban. — Ára övegeknél 4.— koronás.

— ez csak személyükre lenne veszedelmes, bár nem ijednének meg ettől sem, de veszedelmes lehet a politikai alakulásra, ami már az ország érdekében, főleg most, sajnálatos lenne.

Biznak benne, hogy a kormány és a parlament felismerik a helyzet súlyát és megtalálják a megoldás módját. Már is közlik, hogy Andrássy belügyminiszter felfüggeszti a szentiványi körjegyzőt, ki nek törvényellenes eljárása idézte elő a bajt.

Ez kezdete lenne a bonyodalom megoldásának, melyre igazán szüksége lenne az országnak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 1.

Justh Gyula elnök tíz óra után nyitja meg az ülést.

Felolvastatja az interpellációs könyvet, a melybe Eötvös Károly jegyzett be interpellációt az ismeretes Kocurek ügyben kibocsátott néppárti kiáltvány dolgában.

A napirenden levő földmivelésügyi költségvetéshez elsőnek

Fábry Károly szól és a vizszabályozás s ármentesítés államosítását sürgeti, a költségvetést elfogadja.

Török Ferenc: a székely akcióról beszél. A kisgazdák segítését, okszerű gazdálkodásra való nevelését tartja elsőrendű fontosságúnak. Minden egyéb ipari akció is csak úgy fog eredményre vezetni, ha a nemzet bázisát képező gazdátársadalom megelégedett. A költségvetést elfogadja.

Elnök: Öt perc szünetet ad.

Szünet után

Polónyi Géza szól a költségvetéshez. Csakhamar azonban a nemzetiségi kérdés taglalásába fog.

Elnök: Tessék a földmivelési tárcához szólni, nem engedhetem, hogy a tárgytól eltérjen.

Polónyi: Azt akartam és akarom bizonyítani, hogy a nemzetiségek jogosulatlanul támadják a földmivelésügyi miniszter politikáját.

megőrizte a föld mélyén, a sár és a kövek között. Oh szemeim, mily örömet szereztek nekem! Oh lelkem, mily hálás vagyok, hogy ily fiatal és ily üde maradtam!

De már összegyülekeztek körülte. Ott volt Radzseb, a szijgyártó; az, a ki a táncoló deriseknek a korbácsot adja; Akhif, meg Khalissz, a teherhordók; Ekrem, nagyon kegyes ember s Aghis, a ki őfelsége kéme volt.

Radzseb szigorúan kérdezte:

— Ez a ramadani könyörgésed, oh hodzsa? Mért nem beszélsz az alamizsnáról vagy Allah kilencvenkilenc tulajdonságairól, vagy az öt könyörgésről?

Ekrem, a kegyes, bólintott fejével:

— Hát a könyv megtiltotta az emberformájú képek készítését? Mem emlékszel már, hodzsa, nem emlékszel?

Nazr-Eddin egyre a szobrot nézte, ujjával tapogatta, mintha meg akarta volna érteni, hogy esett ez a csoda; s olyan volt, mintha nagyon messze járt volna és nem felelt. Végre Aghis szólalt meg éles hangon, ami a hivatalához illett:

— Igen hodzsa, az emberi formára való ábrázolást megtiltotta a Könyv. Lássuk, eszedbe jut-e? Mindenki tudja.

És akik ott voltak, mindnyájan szerették Nazr-Eddint és remegtek, hallván az Aghis megjegyzését, mert tudták, hogy a kém nem olyan, mint más, nem azért beszél, csak hogy beszéljen! De Nazr-Eddin lassan felemelve szemeit, egyszerűen felelt, mintha mindenkinek ismerős igazságot mondana:

— Igaz, a Korán megtiltja. De anyyi

Elnök: A nemzetiségi kérdéstről azonban nem beszélhet.

Polónyi: Hát akkor nem tudom miről beszéljek. Aztán így folytatja: Egy olyan államban, mint nálunk, — ahol idegen fajok vannak. (Zaj.)

Lukács László, Micsoda idegen fajok. Itt nincsenek idegen fajok.

A nemzetiségi képviselők zajosan kiáltoznak.

Elnök: Csendet kér és megint Lukács Lászlót.

Polónyi: A mi keleti határainkat csak egy erélyes telepítési akcióval lehet megőriznünk. Egy erős magyar határőrséget kell oda telepítenünk. (Zajos helyeslés és taps.) Aki Magyarországon politikát akar csinálni, annak tudomásul kell vennie, hogy a földbirtokos osztály nemcsak megőrizte, de sőt meg is szerezte ezt a hazát. De amint nem vagyok híve a nagybirtokos hitbizományok anakronizmusának, oly annyira barátja vagyok a paraszt birtokok hitbizományainak. (Helyeslés.) Szól az állattenyésztésben beállott dekadenciáról. Különösen a juhtenyésztés csökkenése és az ürühus fogyasztás apadása fáj Polónyinak. Ezután nagy részletességgel sorolja fel a husdrágulás növekedését. A baromfitenyésztésről szól. Talán szokatlan, hogy a parlamentben tyukkérdéssel foglalkozik, (Derűtség) — de hát az ügy mégis csak fontos.

Polónyi majd egy óra hosszát beszélt még a baromfitenyésztésről a tojás exportról, a ludtoll piacról és hasonló gazdasági kérdésekről.

A költségvetést elfogadja.

A telepítések kérdésénél Roch Iván szólal fel, a tételt elfogadja.

Darányi Ignác válaszol az elhangzott felszólalásokra. Megköszöni Polónyinak a tétel iránt való érdeklődését. Két óraker az ülést megszakítják.

Délután

Rakovszky elnököl.

Darányi befejezi beszédét.

A lótenyésztési tételénél Nagy Sándor a totalizátorok eltörlését kívánja.

Az oltóanyagok beszerzése, gazdasági oktatás, dologi kiadások tételét változatlanul fogadják el.

mindent megváltoztattak már a Koránban, annyi mindent!

És az ott lévők mind, még azok is, akiknek semmi közük sem volt Nazr-Eddinhez egyforma félnék hengen mondták: »Ideje már hazamenni!« És eltávoztak, de nem együtt, hanem külön egymástól, jól tudták, hogy nemcsak mondani veszedelmes, okatlan beszédet a politikáról vagy a vallásról, hanem hallgatni is, ha egy kém van ott tanuságul. És pár nap múlva Aghis valóban megtette jelentését a kaimakámnak, a kaimakám a válinak, a váli a belügyminiszternek, a belügyminiszter a rendőrmíniszternek, a rendőrmíniszter egy eunuchnak a palotában, az eunuch őfelségének, vékony, de erős kötelekkel megkötötték a Nazr-Eddin csuklóját s hozzá Kalisszt és Akifot, a homálokat, előbb elvitték egy öszvér kantárhöz kötvé a tengerig s akkor bezárván egy hajó piszkos fenekébe, Konstantinápolyba, hogy kivallassák őket. A két hamal sóhajtván mondta Nazr-Eddinnek:

— Allah rendelte nekünk ezt a kalandot. Nem kárhoztatunk érte, hodzsa, semmi sem történik Allah akarata nélkül, — áldassék a neve! De nap-nap után megvernek bennünket, hogy beszéljünk és ez fáj: mert ezek a verések nagyon rosszak és még sem tudunk semmit arról e vén kőről, mindössze annyit, hogy mi várakoztunk, hátha adsz két piaszt, hogy a házadba vigyük, De nem akarják elhinni.

Adtak korbácsütéseket a Nazr-Eddin háta is, de ő sem felelt semmit, csak ezt:

— En az igazat beszéltem! Vigyenek ő felsége elé, a padisah elé, aki nekünk kalifánk,

A vitát fél 8 óraker az einök berekeszti.

Interpellációk.

Semrecsányi György a cionista szervezkedésben részt vett középiskolai tanárok tevékenységére vonatkozólag interpellál Simonyi-Semadám Sándor a kocureki plebános ügyében interpellál.

Eötvös Károly a néppárt eljárását kárhóztatja, egyházi politikáról szól.

Az interpellációkra a miniszterek legközelebb válaszolnak.

Az ülés 8 óraker véget ért.

Délvidéki földmivelők küldöttsége.

Ezerkilencven délvidéki földmivelőből álló küldöttség tisztelgett ma a képviselőházban Wekerlénél, Apponyinál, Justh Gyulánál és Darányinál. Az óriási küldöttséget valamenyien a képviselőház kupola termében fogadták s valóságos népgyűlési színezete volt az egésznek.

Legelőbb Wittmann János képviselő üdvözölte Wekerlét és az adóreform dolgában terjesztette elő a délvidékiek kérelmét.

Wekerle miniszterelnök azt felelte, hogy tekintetbe fogja venni a kisgazdák kérelmét, amennyiben a nagy adóreform elveivel nem ellenkezik. Érdekesen fejtegette az adóreform főbb elveit s végül megígérte jóindulatu támogatását. A küldöttség hosszas zajos éljenzéssel fogadta a miniszterelnök szavait.

Azután Baross János üdvözölte Apponyit, mondván, hogy amint a rusznyák nép, a Rákóczi népe volt, ép úgy a délvidéki németység Apponyi népe. (Hosszas viharos éljenzés.)

Apponyi: Nagy megilletődéssel fogadja a megtiszteltetést, a barátságot mely őt hozzájuk fűzi, ezentul is föntartja, annál inkább, mert hiszen a délvidékiek akkor is kitartottak mellette, mikor nehéz volt az és nem dicsőséges. (Zajos éljenzés.) Kijelenti, hogy részt vesz a bankettjükön, ahol bizalmasabb körben lesznek és bizalmasabban fog nyilatkozhatni. Most megköszöni szives figyelmüket. (Hosszas éljenzés.)

a hívőknek ura és ő igazságot szolgáltat nekem. En nem mondtam semmi rosszat. Ha megölnék, siromon csodák fognak történni. De azért jobban szeretnék élni, mert az élet az igazi csoda.

A szultánnak elmondták, hogy Nazr-Eddin azt állítja, nem mondtok semmit, ami a Koránba ütköznék és azt kívánja, hogy ő hallgassa ki.

— Ez nem fog megtörténni, — mondta a szultán, — mert ha minden hodzsát én hallgatnék ki, nem akadhatna-e egy, aki megölném? Pedig én ugy rendeztem be birodalmamat, hogy senkit meg ne öljenek és ez maga égető szükség. Tehát nem fogom kihallgatni ezt az embert, de vigyék a nagyvezirem elé.

Nazr-Eddin hát a nagyvezir elé került, aki azt kérdezte től:

— Igaz az, hodzsa, hogy te képet imádsz?

— En? — mondta Nazr-Eddin. — Magasság, láttam egy kövön egy képet és azt mondtam rá, hogy szép; láttam egy asszonyi kart és megcsodáltam, mint ahogy te megcsodálnád. De nem imádtam a képet.

— De mégis, folytatta a nagyvezir. — Mikor azt mondták neked, hogy a Könyv megtiltotta az emberi lények ábrázolását, te azt felelted, hogy már nagyon sok módosítást vittek végbe a Koránon és jó lenne ezt is megváltoztatni.

— Ez igaz, — mondta vigan Nazr-Eddin. — Valóban a tulajdon szavaimat ismételted most, És nem látod be, Magasság, hogy igazam van?

— Hogy hibeted, hogy igazad volna? —

Ekkor érkezett oda *Justh Gyula*, akit *Várdy Imre* üdvözölt. Nemcsak a németiség, hanem a szerbség és a románság küldöttjei is megjelentek — ugymond — jelezvén, hogy jogos igényeiket legalis uton óhajtják érvényesíteni s egyuttal jelezni óhajtják a népszuverenitás kiváló exponensei előtt tisztelegvén, hogy ők e hazának ép olyan fiai, mint a többi polgárok. Egyuttal átnyújtja a küldöttség kérvényét az adóreform és kataszter dalgában. *Várdy* beszédét többször éljenzés szakította meg, amelyre *Justh* azt felelte, hogy már több ízben nyilatkozott az adóreform dolgában is nyíltan hangsúlyozta, hogy a kiscgazdáknak a kataszter igazságtalan és terhes. A kiscgazdák méltányos igényei mellett foglal állást és szívesen támogatja őket. (Zajos éljenzés.)

Ezután *Blasskovics Ferenc* kanorok *Darányit* üdvözölte.

Darányi miniszter azt felelte, hogy rendszeren azt vetik szemére, hogy a kiscgazdák érdekében cselekszik. Ő erre a szemrehányásra büszke és ezentul is úgy fog cselekedni. (Hosszas éljenzés.) Kérésüket támogatni fogja s köszöni a hozzávaló bizalmat. (Hosszas éljenzés.)

A küldöttség ezután felment a karzatra és hallgatták *Polonyi* Előadását, melyet ugylátszik egyenesen az ő kedvéért tartott a baromfitegyesztésről.

A küldöttségben résztvettek *Steiner Ferenc*, *Várdy Imre*, *Hódy Gyula*, *Kardos Samu*, *Hajdu Frigyes* és a többi délvidéki képviselők.

Az annexió jutalma. Mint a hivatalos lap tegnapi száma jelenti, a király *Aehrenthal* külügyminiszternek a Szent István rend nagykeresztjét adományozta, *Thallóczy* Lajost pedig külügyi osztályfőnökönek nevezték ki. Ezek a kitüntetések nyilvánvalóan Bosznia annexiójának keresztülvitelére vezethetők vissza.

Miskolc első főispánja. Ez évben emelte a törvényhozás Miskolcot a törvényhatósági joggal felruházott városok sorába. A hi-

feleit méltatlankodva a nagyvezir. Elragadott a Sátán! Te a Bektosék szektájához tartozol, akik bort isznak, mint a hitetlenek és oly ostobák, hogy azt hiszik, az isten nem egy, hanem három. Minden jó muzulmán tudja, hogy soha semmit sem változtattak a Koránon, ugyan, ahogy Allah lediktálta a Prófétának, — áldassék érte!

— Bebizonyítom az ellenkezőjét, — szölt *Nazr-Eddin*. — Milyen büntetést szab a Korán a tolvajokra?

— Első esetben levágják a balkezük fejét, ismétlődés esetén a jobb kezét.

— Es tudod jól Magasság, hogy ezen nem változtattak? — folytatta *Nazr-Eddin*.

— Mit akarsz mondani? — kérdezte a miniszter.

— Ismersz-e egy pasát, Magasság, vagy csak egy bírót, egyetlenegy minisztert, egyetlenegy nagyvezirt, aki béna lenne. Mind a két karjuk megvan, Magasság, és neked is megvan mind a kettő. Es bizonyára nem hiteted el velem, hogy ti mind nem loptok. Látod-e most, hogy változtattak egyet-mást a Koránon!

A nagyvezir ép akkor helyezte el kincstárában a három pénznyi titkos taksát a konstantinápolyi mészárosoktól eladott hus után. Mivel félt, hogy *Nazr Eddin* erről tud valamit, okosabbnak tartotta visszaküldeni Brüsszába, — vele együtt *Khalissz* és *Akifot* is, a piaci homálokot. Es a két teherbördő tisztelni kezdte a homályosan faragott követ, látva, hogy a mindennél is erősebb volt és kiszabadította őket a hirtől.

Pierre Mille.

vatalos lap tegnapi száma közli Miskolc első főispánjának kinevezését: első főispán *Kubik Béla*, Borsodmegye főispánja lett, aki természetesen új méltósága mellett megtartja a réggit is.

A miniszterek és a néppárt felhívása. A néppárti képviselők által szerkesztett felhívás tárgyában *Wekerle Sándor*, *Andrássy Gyula*, *Apponyi Albert*, gróf *Günther Lajos* értekezletet tartottak. Az értekezlet igen bizalmas jellegű volt és abból semmi sem jutott nyilvánosságra.

A nagyváradi bakák utazása Hercegovinába

Egy hét óta érzékeny bucsuzások voltak a nagyváradi várban.

A legfelsőbb parancs a 37. József-ezred egy részét messze idegenbe rendeli, hogy a többi csapatokkal örködjének a béke és rend biztosításán s ha a sors úgy kívánja, vérüket is áldozzák a trón és haza érdekében.

Nehéz időket élünk, a háboru réme fenyeget s ezért kell az erőket a veszélyeztetett pontokon koncentrálni, nehogy készületlenül találjon bennünket az ellenség. Ezért kell vitézeinknek elhagyni a békés otthonot és szeretteiket. Mert jóllehet, hogy katonáink itt is szolgálatban állottak, de közel a meleg otthonhoz, közel a szülőkhöz, testvérekhez.

S ki tudja a jövőt? Ki tudja, mit hoz a holnap a nagy politikában? Lehet, hogy akik most átlépik a szoroson vett haza határait, rövid idő mulva már szemben állanak az ellenséggel. Ki tudja, hogy ki kerül közlök haza, vagy elvérzik messze idegenben, a csaták színhelyén. Ezért oly fájó s ezért oly meleg a bucsuzás.

A bizonytalan jövő fájó érzése tölti be a sziveket. Azokét, akik távoznak s azokét is, akik itthon maradnak.

Reméljük a jobbat; reméljük, hogy a gondviselő Isten eloszlatja a politika egéről a nehéz, tornyosuló fellegetet s a háboru borzalmas idejét s kisüt a béke ragyogó, áldást fejlesztő napja.

Ebben a hitben és reményben veszünk bucsut a messze idegenbe távozó derék csapatinktól s amíg fájó szívvel s aggódó lélekkel mondunk nekik »Isten hozzád«-ot, szívből kívánjuk a boldog viszontlátást!

Mint már említettük, a nagyváradi 37. József gyalogezred négy századból álló egy zászlóaljja, ma, december 3-án utazik el Nagyváradról Mostárba, Hercegovinába.

A zászlóalj teljes hadi felszereléssel utazik Mostárba s ezért már hetek óta nagy készülődések voltak a várban. A legénységet teljesen új ruhákka', éles töltevényekkel látták el, sőt az új gépfegyverek is megérkeztek s azokat is szállítják a csapatokkal.

Tegnap és tegnapelőtt az altábornagy, a tisztikarral szemlét tartott az indulásra előkészített csapatok felett, hogy minden teljesen rendben legyen.

Napok óta hosszú sorban megrakott teherkocsik vonultak a vasútállomáshoz s szállították a podgyászt, takarókat, ruhákat.

A távozó legénység ma reggel 5 órakor indul. A várban imához vezénylik a távozó zászlóaljat, a tisztikar elbucszuk tőlük s zene-szóval kivonulnak a vasut állomásra. Itt újból megszemlén az altábornagy a távozó zászlóaljat s 6 órakor indulnak messze utjukra, a hegyes-völgyes országba.

Balkáni események.

Az Ungaro Croata 'mozgósítása.

Budapest, dec. 2. Már a tegnapi lapok jelentették, hogy az Ungaro-Croata négyezer katonát szállított Boszniába és hogy a forgalom beszüntetése küszöbön áll. Ezt a hírt ma reggelre megcáfolták.

Igyekezünk Fiumében biztosat megtudni és immár minden cáfolattal szemben teljes pozitívással jelenthetjük, hogy a tegnapi hír nemcsak igaz, hanem még sokkal több történet, mint tegnap jeleztek.

A négyezer katonát tényleg elszállították és ezenfelül az Ungaro-Croata parancsot kapott hogy összes hajói legyenek készenlétben. Az Ungaro-Croata meg is tette a szükséges intézkedést és teljesen beszüntette összes vonalain a teherforgalmat.

Minden pillanatban várják, hogy az »Adria« is hasonló parancsot kapjon. Az »Adria« csak azért nem kapta eddig a parancsot, mert hajói kizárólag teherszállításra vannak berendezve és a tisztek számára nincsen a hajókon megfelelő helyiség. Ennek dacára kétségtelen, hogy az »Adria« is rövidesen meg fogja kapni a parancsot, hogy összes hajóit csapatszállításokra készen tartsa.

Pesti fiuk Boszniában.

Budapest, dec. 2. Mint minden ezrednél, úgy a Károly román király nevét viselő 6. számú gyalogezred is egyik zászlóalját kiegészítették az ugynevezett teljes békeletszámra és a zászlóaljat a Mária Terézia-laktanyából még ma elindítják. A zászlóalj külön vonaton megy Bródon át Boszniába és ott a boszniai szerb határon fogják vele a figyelő csapatokat megerősíteni.

Törökország álláspontja.

London, dec 2. A times jelenti Konstantinápolyból: Ausztria-Magyarország és Törökország viszonyában határozott közeledés jelei mutatkoznak. A hivatalos körök most ama reményüknek adtak kifejezést, hogy néhány nap mulva közvetlen tárgyalások fognak megindulni Bécs és Konstantinápoly között. Addig a bojkott a közönség részéről legalább is tovább fog tartani, de Szalonikiben a teherbördők már hajlandóságot mutatnak arra, hogy a vámhivatal parancsainak engedelmeskedjenek. Konstantinápolyban a hajósok egy része kijelentette készségét az osztrák és magyar hajók kirakására, a teherbördők nagyrésze azonban még mindig ellenkezik.

Új hajóépítések.

Bécs, dec. 2. A legutóbbi hadi tanácskozás alkalmából, melyben a király és a trónörökös is részt vettek, elhatározták, hogy a flottát sürgősen kiépítik. Montecuccoli tenger-nagy, a tengerészeti parancsnok, már meg is tette a megfelelő intézkedéseket. Építenek három nagy, körülbelül 19.000 tonnás hadihajót és két új dunai monitort. Ezekon kívül készül egy nagy torpedóhajó és két szénszállító hajó. Végül tervben van egy tenger alatt járó hajó francia mintára. A költségek több mint 200 milliót tesznek ki. Ezt a hitelt ujólag fogják a legközelebbi delegációtól olyformán kérni, hogy a mostani 15 millió évi hitelt emeljék fel évi 70 millióra, ami tehát már 1909-re és nem lehetetlen, hogy visszamenőleg 1908-ra is évi 35 millió többletkiadást jelent.

UJDONSÁGOK.

Uralkodónk jubileuma.

Budapest.

Ma délelőtt kilenc órakor hivatalos főisten-tisztelet volt a koronázó Mátyás-templomban a császárszületem alkalmából. A hivatalos világ számban és díszben jelent meg, a kormány tagjai *Wekerle* Sándor miniszterelnök vezetésével *Kossuth* Ferenc kivételével, aki beteg és *Jekelfalussy* s *Zichy* Aladár kivételével, akik Bécsben vannak. Felvonultak továbbá az összes államtitkárok kivétel nélkül. Megjelent *Desseffy* Aurél, a főrendiház elnöke, *Rakovszky* István, a képviselőház alelnöke nagyszámu főrendekkel és képviselőkkel együtt. Ott volt *Bernáth* Géza, a kuria másodelnöke, *Wlassics* Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke, *Szekely* Ferenc koronagyász, *Andrássy* Sándor gróf, *Essterházy* Sándor gróf, *Nádasdy* Tamás gróf, *Windischgrätz* Lajos herceg, *Üchtritz* Amadó gróf, *Szell* Kálmán, *Zselénzky* Róbert, *Batthyány* Lajos gróf, *Ábrányi* Kornél, *Filepp* Kálmán főpolgármester, *Fazekas* Gusztáv, pestmegye alispánja és mások.

Az ünnepl. istentiszteletet *Kohl* Medárd püspök celebrálta fényes segédlettel. Mise végzetével a király-hymus és az »Isten áldd meg a magyart« énekelte a kórus.

Kohl Medárd püspök a koronázási öltönyt viselte, amelyet annak idejében a király a koronázáskor ajándékozott.

Külön istentisztelet volt a katonaság számára a helyőrségi templomban, az udvari hivatalnokok részére pedig a vártemplomban.

A délelőtt folyamán osztoztatták ki a jubileumi keresztet. A tiszteknek a *Mária Terézia*-laktanyában *Surányi* városparancsnok osztotta ki a keresztet.

Német hang a császárszületemről.

A »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« írja: Tegnap, december 2-án ismétlődött a nap, amelyen *Ferenc József* császár és király hat évtized előtt trónra lépett. Hatalmas történelmi fejlődésnek időszaka esett egybe a nagyérdemű császárnak uralkodásában eltöltött idejével, a mely fejlődés alapján változtatta meg az európai viszonyokat. Világrészünk régi államalakulását a nemzetiségi érzés felébredése és ennek nagy stílusban való érvényesülése legmélyéig megrázta. Sokáig pint erőket követeltek elismertetést, ami nem mehetett végbe súlyos küzdelmek nélkül. A felébredt nemzetiségi érzések természetesen nem maradhettek hatás nélkül a dunai monarchia belső viszonyaira. Magyarország mint önálló állam különvált a habsburgi uralom alatt egyesített országoktól, amelyekkel azonban a közös külügy, hadügy és pénzügy erős kötelékeivel a legszorosabb szerves egységben maradt. — Ezzel párhuzamosan azonban a nemzetiségi elv bomlasztó hatással volt a dunai monarchia egyéb részeire. Éppen a legutóbbi események hozhatták tudatára öfelségének, mely szenvedélyek veszélyeztetik folytonosan a nemzetiségek békés együttélését és mily gyöngye megoldása azon problémáknak, amelyek szüntelenül dolgozni 60 éven át a gondviseléstől kijelölt hivatala volt. Egy uralkodót, aki életének minden óráját népei javára szentelte, a legmélyebb fájdalommal kell, hogy eltöltse az az ismételt tapasztalat, hogy a nemzetiségi ellentétek kiegyenlítése még a távol jövőben van és azt a szenvedélyek vad kitörése mindenkor kétségessé teszi. Igen kínosan érinti az a tény, hogy a legutóbbi prágai eseményeknél a csehek és németek nemzetiségi ellentétén kívül az állam ellen irányuló forradalmi áramlatok is világosan észrevehetőek voltak. Ezen elszomorító jelenségek

dacára öfelsége azzal a meggyőződéssel tekintet vissza uralkodói művére, hogy az ő uralma alatt nagyot haladt a fejlődés útján.

A bécsi balesetek.

A tegnapi jubileumi kivilágítás alkalmával támadt óriási tolongásban és zürzavarban nem kevesebb mint öt halálozás történt. Négyen szívzélhűdés következtében haltak meg. Roppan nagy a száma azoknak, kik a tolongásban megsebesültek vagy elájultak. A mentők alig győzték a munkát. A kórházi orvosoknak is nagyon sok dolguk akadt.

Nagyváradon.

Nagyváradon az ünnepség kora reggel zenés ébresztővel kezdődött. A székesegyházban 9 órakor *Fetser* Antal felsz. püspök, vikárius ünnepélyes misét tartott, melyen megjelentek a katonai és polgári hatóságok képviselői, az iskolák igazgatói, tanárai és növendékei. A kaszárnyákban külön ünnepségek voltak. Délben a nap tiszteletére a katonák dupla menázsit kaptak. A tisztikar a tüzérszázárnyában külön díszebédet adott, melyen az összes katonanemek tisztjei képviselve voltak. Pontban 12 órakor elkezdtek dörögni az ágyuk. A helyi tüzérség 24 ágyujának mély hangja rázta meg a levegőt, s amíg az ágyuk dörögtek addig bent a tisztikar éltette az uralkodót. A katonák tegnapra kimenőt kaptak, ez alatt természetesen díszben kellett nekik bárhol is megjelenniök.

* **A főgimnázium Mária-egyesületének ünnepélye.** A nagyvárad-i premontréi rend főgimnáziumának kebelében fennálló *Mária*-egyesület pompás matiné keretében december 8-án tartja meg díszgyűlését. Az ünnepély műsorát a következőkben állították össze:

1. Pápai hymnus, éneklia a főgimnázium vegyes kara *Kovács* Kandid prem. tanár vezetése alatt.
2. Megnyitó beszéd. Tartja *Novotny* S. Alfonz, főgimnáziumi igazgató.
3. *Immaculata*. Költemény *Rosty* Kálmántól; szavalja *Pezderka* Sándor VII. o. t.
4. *Ave Mária*, *Rosty*—*Hoós*—*Reschtól*; éneklia a vegyes kar.
5. Ünnepi beszéd. Tartja *Szilágyi* Dózsa, prem. tanár.
6. Reggeli ima. *Kistlertől*; előadják: *Tapfer* Sándor V. o. és *Bócz* Aurél VI. o. t., (I. hegedű); *Hlatky* Endre IV. o. t. és *Roskoványi* Zoltán V. o. t., (I. hegedű); *Szmazsenka* Herbert, VIII. o. t. (viola); *Réz* László VI. o. t. (cello); *Bitzy* Elemér VIII. o. t. (harmonium).
7. Nagy szellemek és a vallás. Előadja *Molnár* Lajos VII. o. t.
8. Téged Anyánk. *Rudnyánszky*—*Kontortól*; éneklia az ifjuság.

Az ünnepély jövedelmét a *Mária*-Egyesület charitatív osztályának javára (a beteg tanulók segélyezésére) fordítják. A belépti díj személyenként 1 korona. Jegyek *Láng* József könyvkereskedésében s az ünnepély előtt a pénztárnál válthatók. Az ünnepély délelőtt tizenegy órakor kezdődik a főgimnázium dísztermében.

* **A DMKE matinéja.** Vasárnap délelőtt a megyeháza nagyterme, ahol rendszerint komoly hivatalos ügyeket szoktak intézni, szint fog változtatni s az ő barna komor tónusába eleven élet fog beleköltözni. Vasárnap délelőtt fog ugyanis először a nagyközönség előtt egy kis előleges életjelt adni magáról a *Glac* Antal főispán elnöke alatt alakuló közművelődési egyesület. A vasárnapi szereplése az egyesületnek méltán fog érdeklődést kelteni a társadalomban, mert csak az egyesület által rendezendő

matiné műsorát tekintve is, az maga garancia arra, hogy a közönség elismerését vivja ki. A közreműködők szorgalmasan tartanak próbákat s ezekből következtetve a vasárnapi matiné jól fog sikerülni. A matinéra a rendezőség ezuton hívja fel a közönség figyelmét. A mai nap folyamán a rendezőség a következő szövegű plakátokat bocsátotta ki:

D. M. K. E. matiné. Méltóságos *Glac* Antal főispán elnöke alatt alakuló Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület Nagyvárad-i Osztálya vasárnap d. e. 11 órakor a megyeháza nagytermében matiné rendez, melyre ez uton hívja fel a rendezőség a nagyérdemű közönség érdeklődését és szives részvételét. Műsor: 1. Szavalt. Tartja: *Popity* János ur ügyvédjelölt. 2. Ének. Előadja: *Gózon* Gyula ur, a Szigligeti-színház tagja, zongorán kíséri: *Lukács* Béla ur, ügyvédjelölt. 3. Felolvasás. Tartja: *Dutka* Ákos ur, hirlapíró. 4. Szavalt. Tartja: *Kassay* Károly ur, a Szigligeti-színház tagja. 5. Énekszámok. Előadja: *Batizfely* Elza urleány, a Szigligeti-színház tagja. 6. Melodráma. Előadja: *Véssey* Kálmán ur, hirlapíró, zongorán kíséri: *Katona* Ilonka urleány. Belépti-díj: 1-ső hely 1 korona, II-ik hely 60 fillér. A tiszta bevétel az egyesület javára lesz fordítva. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugaláz a rendezőség.

* **Biharmegye a mult hóban.** Bihar-megye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg november havi ülését a megyeháza kistermében. Az ülésen jelen voltak *Glac* Antal főispán elnöke alatt *Fetser* Antal, *Miskolczy* Ferencz dr., *Valner* Ödön dr., *Verner* Kálmán, *Balogh* Elemér, *Balogh* János, *Papp* Miklós, *Papp* János, *Telegdy* József, *Markovits* Antal, *Cziffra* Gerő, *Kanta* Jenő, *Varró* Domokos, *Eröss* Rezső, *Nyisztor* Alajos, *Móricz* Ernő, *Baranyi* András, *Vasady* Lajos, *Bartos* Elemér. A főorvos jelentésében a megye egészségügyi viszonyait elég türethetőnek jelzi, az uralkodó járványokat még nem lehet az egész megye területére veszedelmesnek mondani. *Verner* Kálmán árvaszéki elnök kijelenti, hogy az árvaszéki ügykezelési szabályrendelet olyan intézkedéseket tartalmaznak, melyek életbeléptetésük óta folyton nehezebb és nehezebb terheket rótt a tisztii személyzetre. Az árvaszéki elnök a meglévő hibákat törölni szándékozván új ügykezelési szabályrendeletet készített, melynek felülvizsgálatát kéri a bizottságtól. A felülbírálattal *Miskolczy* Ferenc alispánt bizta meg a bizottság. A tanfelügyelő jelentésében beszámol az iskolai ügyekről. A miniszteri leiratoknál az új tanfelügyelői különítményre vonatkozó leiratra a bizottság elrendelte, hogy arról az összes iskola fenntartottakat értesítsék. Az ülés 1 órakor ért véget.

* **Egy veszélyes vasuti utátjáró.** A nagyvárad-belényesi vasut 1. számu órháza közelében levő s a műtrágyagyárba veze ő utkeresztésnél már több vasuti szerencsétlenség történt, mivel a vasuti átjárónál nincsen sorompó. Nagyvárad városa a további szerencsétlenségek meggátolása céljából ártit a m. kir. államvasutak igazgatóságához, hogy a veszélyes utátjárónál sorompót állítson fel. A kolozsvári üzletvezetőség most értesiti Nagyvárad városát, hogy a sorompóra szükség nincsen, mert a közeledő vonatot lehet látni s különben is csekély ott a forgalom, mert csak a műtrágyagyárba szorítkozik. Azonban, hogy az esetleges újabb szerencsétlenségek elkerülhetők legyenek, akként intézkedett a vasuti üzletvezetőség, hogy a közelben levő 1. sz. órháztól az ő az utátjárónál köteles fogadni a vonatokat. Ez az intézkedés még megfelelőbb, mintha sorompót állítottak volna, csak szigoruan ellenőrizték, hogy az ő minden alkalommal a kirendelt helyen legyen.

* **A koczureki plebános árulóját felfüggesztették.** A pozsonyi főispán Mazarevics János koczureki jegyzőt felfüggesztette állásától. Mazarevics volt az, aki a plebánost a hetóságok figyelmébe ajánlotta.

* **Szmetka György emlékére.** Dr. Tóth Ferenc törvényhatósági bizottsági tag tegnap indítványt nyújtott be Nagyváradi város törvényhatósági bizottságához, az iránt, hogy Várad-Velencén, a Templom-térrel szemben néhai Szmetka György házában nyitott új utcát Szmetka György-utcának nevezze el a törvényhatóság. Az indítvány felemlíti azokat a kétségtelenül igaz érdemeket, amelyekkel Szmetka György valóban rászolgált arra, hogy nevét megörökítse a város, ott, abban a városrészben, amely annyit köszönhet az ő buzgó, táradhatatlan működésének. Az kétségtelen, hogy Szmetka György 30 éves városatyasága alatt ankadatlanul munkálkodott Várad-Váralja és Velence érdekében. Az ő buzgalma hozta létre a várad-velencei vasúti megállóhelyet, a velencei postahivatalt, ő alapította a várad-velencei Népkört, a most már takarékpénztári szövetkezetté fejlődött piculás bankot s ezeken kívül még számos intézmény, a mely a városrész fejlődését mozdította elő, az ő gondossága, fáradozása után létesült s így e' évülhetlen érdemeket szerzett.

* **Nagy az öröm a kaszárnyákban.** December másodika — nagy örömet hozott a kaszárnyákba. Ugyanis a monarchia összes lakatanyáiban a hadügyminiszternek ezt a körrendeletét hirdették ki tegnap:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1908. évi november 27-én kelt legfelső elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

1. a hadseregénél 1908. december 2. áig fegyelmi uton kimondott összes megintések, rend- és fogházbüntetések a büntetőívekben töröltesse;

2. az 1908. december 2. án még végre nem hajtott, vagy csak részben végrehajtott rend- és fegyelmi fogházbüntetések végrehajtása ezzel a nappal elengedtetik.

Kelt Wienben, 1908. évi november hó 28. án.

Báró Schönaich, s. k.
gyalogsági tábornok.

Tegnap tehát nem volt se kurtavas, se egyes, sem kaszárnya-fogság; sőt ami volt: az sincs. Hanem holnap?

* **Öngyilkos fiatalember.** Nagyszalon-tárolt jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap egy fiatalember öngyilkosságot követett el. Szatmári Béla ipartestületi elnök fia Zsigmond beteges természetű fiatalember, betegsége miatt már többször követett el öngyilkossági kísérletet, azonban mindannyiszor sikerült őt megmenteni. Tegnap este 6 órakor szülei társaságából hirtelen felállott és az egyik szomszédos szobába ment át s annak ajtaját bezárta. A fiu eme tette gyanus volt s édesatyja nyomban utána sietett, mikor azonban az ajtót akarta feltörni, bentről revolver lövés volt hallható. A fiu szívenlőtte magát és azonnal meghalt.

* **A lopott talizmán.** Reményi Vilmos a Kiss Dávid és társa cég beltárgya panaszt emelt, hogy 3 héttel ezelőtt lakásából a nyitva levő szekrényből egy 120 kor. értékű lepkét ábrázoló nyakkendő tüje elveszett. A tüt Reményi cselédje Högye Mária emelte el s egy nyakkendő kapcsán babájának egy Boszniába készülő 37-es szakaszvezetőnek adta emlékül.

A rendőrség a tüt a haditól visszaszerezte, Högye Mária ellen pedig folyamatba tette az eljárást.

* **Késelő csavargó.** Boglucz Péter és Horváth Sándor gesztenye árusok tegnap este a Bémer-téren rálestek Feldmann József csavargó suhancra, aki többször megkísérelte azt, hogy nevezettek meglopja s Bogluczot, több társa segítségével meg is lopta. Boglucz és Horváth megakarták fogni Feldmann, hogy rendőrnek adják át. Feldmann erre kést rántott és Horvátot kezén megszurta. Feldmann lezárták.

* **Ingyenes munkaközvetítés.** Iparos tanuló elhelyezése. Felhívjuk a t. szülők és a t. iparosmesterek figyelmét ama körülményre hogy ingyenes tanoncközvetítő irodát állítottunk fel. Ennek célja az ipari pályára készülő tanulókat állandó felügyeletünk és ellenőrzésünk alatt jóra való, gondos és szakavatott iparosmestereknél elhelyezni.

A hivatalos órák alatt naponta d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig csakis személyes jelentkezéseket fogad el.

Az Inas-Othon és az iparokt. bizottság megbízásából: Szűts Izsó ipariskolai igazgató.

x **Karácsonyi vásár.** Mivel raktárom nagyobbítására előnyös vásárlást eszközöltem, azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy kivált a karácsonyi alkalmi mindenféle órák, — arany és ezüst ékszerek árait leszállíthattam. Ezen körülmény által tisztelt vevőimet bárkinél is olcsóbb ár mellett tudom kiszolgálni. Miért is kérem a n. é. közönség minél számosabb látogatását. Szilágyi Géza óráis ékszerész, Rákóczi-ut, Orsolya-zárda épületben.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Utolsó szerelem.

Péntek: Szerencse fia.

Szombat: Tatárjárás.

Vasárnap: d. u. Bőregér, este: Szerencse malac.

Utolsó szerelem. A mult héten elevenítették föl Dóczy Lajos romantikus történelmi vigjátékát. A nagy írónak ez a sikerült alkotása annyi évek multával is megőrizte frissességét, benső melegségét s így éppen olyan hatást ért el, mint amikor régen bemutaták. A vigjátékot csütörtökön másodszer adják a színházban.

Schnitzler-darab a Szigligeti-Színházban. A jövő hetek egyikében szenzációs estéje lesz a Szigligeti Színháznak. Schnitzler Arturnak, a nagy bécsi írónak »Préda« c. társadalmi színművét adják. Ez a darab óriási sikerekkel került színre a német színpadokon. Magyarországon itt Nagyváradon jut először szóhoz. A premierre Erdélyi Miklós levél útján meghívta az író is, aki valószínűleg megjelenik a bemutató előadáson.

IRODALOM.

Az Örökimádás című hitbuzgalmi folyóirat 11. száma a következő tartalommal jelent meg: X. Pius. — Dr. Prohászka Ottokár: Örök emlékül. — M. L.: Kántor Károly. — Reviczky Aladár C. M.: Szent Paszkál életrajza. — A—ny.: Lacrima Christi. — Timár Kálmán: Legrégibb szentségi társulataink. — Cr. Schütz Antal: Végső célunk és az Oltárszentség. — Bóta Ernő S. J.: Beszéljenek a számok. — Reiners Béla: Az első és az utolsó áldozás a tengeren. — Reviczky Aladár C. M.: A gyakori szentáldozásról. — s—r.: Az Oltárszentség iskolájának egy tanítása. — Mészáros Aladár: Az Oltárszentség és az emberi sziv. — Magyarország és a nagyvilág E folyóirat Makay Lajos szerkesztésében, a Központi Oltáregyesület (Buda-pest, IX. ker., Üllői ut 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

MULATSÁG.

Naptár.

Január 8. Jogász kolon-estély.

Január 22. Jogász kolon-estély.

EGYESÜLETEK.

Az Országos magyar kereskedelmi egyesülés biharmegyei kerülete, folyó évi december hó 6-án vasárnap délelőtt féltizenegy órakor Sándor Pál országgyűlési képviselő, az Országos magyar kereskedelmi egyesülés elnöke és dr. Szende Pál egyesületi főtitkár urak részvételével a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara nagytermében ünnepélyes közgyűlést tart, amelyre Nagyváradi város Biharmegye összes kereskedőit ezennel meghívom. A közgyűlésen a kereskedelmet érdeklő újabb törvényjavaslatokat fogják ismertetni. Nagyváradi, 1908. évi december 2-án. Reismann Mór, az Országos magyar kereskedelmi egyesülés biharmegyei kerületének elnöke.

ÁVIRATOK.

A pápa nagy beteg.

Róma, dec. 2. Rómából lesújtó híreket jelentenek. A pápa állapota rosszabbra fordult. Környezete a legrosszabbtól tart. A betegségről csak nagyon kevés hír érkezik, s ezek is ellentétesek, azonban mindenik megegyezik abban, hogy a pápa állapota aggasztó. Ő szent sége orvosainak állítása szerint másodlagos tüdőgyulladásban van, a mi nagyon kimerítette a már korra idős pápát.

Öngyilkos kereskedő.

Budapest, december 2. Blum Lajos Kossuth Lajos utcai nagykereskedő ma délután anyagi zavarok miatt főbe lőtte magát és azonnal meghalt.

Statárium Petrozsényban.

Petrozsény, dec. 2. Petrozsény környékén nap-nap után a legvakmerőbb betöréseket és rablásokat követik el. Ma a lakosság kérte a statárium kihirdetését.

A bécsi hóhér Prágában.

Bécs, dec. 2. Prágában kihirdették a statáriumot. A népnek semmiféle jelvényt viselni nem szabad. A korcsmákat és italmeréseket bezáratták. A bécsi hóhér parancsot kapott, hogy Prágába utazzék. A hóhér ma el is utazott.

Igazságszolgáltatás.

Beosztás a kir. táblán az 1909. évben.

A nagyváradi kir. ítélőtáblán már megtörtént az 1909. évre a tanácsok beosztása. A beosztás a következő:

I. Polgári tanács. (Közpolgári és urbéri ügyek.) A tanács elnöke: báró Szentkereszthy Zsigmond kir. ítélőtáblai elnök. Birák: dr Imrik Péter, Boócz Géza, Tóth Imre, dr Dániel Lajos, dr Pajor Kálmán.

II. Polgári tanács. (Váltó, keresk. csőd és polgári vegyes ügyek szaktanácsa.) A tanács elnöke: Medvigy Mihály kir. ítélőtáblai tanácselnök. Birák: Lebóczky Lajos, dr Sereghy Mihály, dr Pajor Kálmán, Kepes Miklós, Fekete József, Böhm Jenő.

I. Sommás felülvizsgáló tanács. Elnök: Medvigy Mihály kir. ítélőtáblai tanácselnök. Helyettes elnök: Lebóczky Lajos kir. ítélőtáblai bír. Birák: Előadók: dr Sereghy Mihály, Geleta Géza. Szavazók: Leleoky Lajos, dr Pajor Kálmán, Kepes Miklós.

II. Sommás felülvizsgáló tanács. Elnök: dr Imrik Péter kir. ítélőtáblai bír. Helyettes elnök: Boócz Géza kir. ítélőtáblai bír. Birák. Előadók: dr Dániel Lajos, Fekete József. Szavazók: Boócz Géza, Tóth Imre, Böhm Jenő.

Büntető tanács. A tanács elnöke. Báró Szentkereszthy Zsigmond kir. ítélőtáblai elnök. Helyettes elnök: Urbán Adolf kir. curiai bírói cím és jell. felruházott kir. ítélőtáblai bír. Birák: Molnár Géza, Harmathy Károly, Balogh Samu, Kepes Miklós, Böhm Jenő. Kisegítő: dr Dániel Lajos.

Jegyzői iroda vezetője: Hollmayer Béla bírósági jegyző. Állandó helyettese: Tóth Béla bírósági jegyző.

A tanácsjegyzői teendőket a kir. ítélőtáblánál működő tanácsjegyzők végzik havonként történő beosztással.

A polgári tanácsok üléseit a hétfői napokon kezdik meg s kedden esetleg szerdán folytatják.

Tárgyalási nap. I. tanács részére: csütörtök; II. tanács részére szerda.

A büntető telebbviteli főtárgyalások napja: Hétfő, kedd, szerda és kisegítés képen ha az előző napok valamelyike ünnepre esik, vagy ha az ügyforgalom kívánatossá teszi csütörtök.

Ki a legszebb leány a faluban.

Püspökiben 1908. jan. 5-én nagy verekedés történt az odavaló legények között. Az eset a következő: Az említett estén jótormán az egész falu legénysége ott volt Pantelli Lajos korcsmájában s erősen üritgették a hegy levét, mindenről beszélgetve. Már hajnal felé járt az idő, mikor az egyik legény elkiáltja magát.

No gyerekek ki a legszebb leány a faluba?

Erre aztán nagy vitakozás keletkezett, minek persze a kések vetettek véget.

Több legény súlyos szurási sebet szenvedett s csak a csendőrség birta ismét helyreállítani a rendet, letartóztatva a jó verekedőket, Nagy Miklóst, Kis Károlyt és Csáti Sándort.

Tegnap került az ügy a törvényszék elé. A vizsgálat alatt kényszerítve a csendőrségtől beismerő vallomást tettek a vádlottak, azonban a tegnapi tárgyalás során mindent tagadtak s mivel sem a tanúk vallomásából, sem egyéb

körülményekből a vádat bebizonyítani nem sikerült, Millye Gyula elnök a törvényszék határozatának értelmében felmentette a vádlottakat. Ügyész Lázár Márton volt.

KÖZGAZDASÁG

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 2.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1909.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 2.		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 2.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	93.50	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50	—
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arony	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:
HAJDU IMRE.
(Folytatás.)

Pista barátom mesolyogva nézett reám s kissé meglökött, — én pedig égttem a vágtyót mielőbb láthatni az érkezőt.

Nem kellett sokáig várnom, mert a bot boldogabb végével az ajtó felé intezett három erős koppentás után, egy hatvanas éveket taposó, csinos külsejű magas uri ember az ajtón belől s azzal kezdte a beköszöntőt, hogy erős basszus hangon a: »forgós láncos lobogós« morzsolta le; mindnyájan felkeltünk, üdvözlendők az érkezettet, ki mindnyájunkkal szívesen fogott kezét, ekkor azután, mivel én voltam egyedül ösmeretlen az öreg ur előtt, a házi ur részéről megtörtént a kölcsönös bemutatás.

— Servus öcsém! — jól van — akárki légy, csak hogy itt vagy, isten hozott, — ekkor azután jól megnézett, — de ni ni, terem a

májál hiszen mi rokonok is vagyunk, — s ezek után olyan hatalmas két zwiki pusztit nyomott a még az időben pelyhedző ajakaimra, hogy egy hét múlva is meglátszott a nyoma, mint a tatárjárásnak — hát azután szeretsz-e vadászni?

— Oh de mennyire kedves urambátyám!
— Hát agarászni?
— Egyike legkedvencebb multságaimnak.
— Tyhű! kutya májos tarajos! — pattan fel az öreg ur, hatalmas két karjával magához szorítva, — így már azután emberem vagy öcsém testestől, lelkestől.

— A minék én felette örülök, — nyög décselém inkább, mint mondám, mialatt az urambátyám vasőéséből sikertől menekültem.

— No ha így áll a dolog István öcsém! — hangzott a házi urhoz intézett megszólítás, intézkedj, hogy holnap reggel az agarász compánia cymparáljon nálam, majd meghajtjuk a laposokat.

— Mindenesetre hiráddal leszek, azt azonban nem tudom, hogy Károly itthon van-e?

— Mics'! — — Károly? ki ne mond még egyszer e nevet, ha jóemberem kívánsz maradni, — kiált fel az öreg ur indignációval, hevében akkorát ugrott fel helyéből, mint egy zerge, — ki ne mond e bulcsus, pipás, kártyas, puskás, bicskás nevet, — ha mondom.

Mindnyájan egymásra néztünk, mintha egymástól várnánk a felvilágosítást, tudván, hogy Károly az öreg ur legkedvesebb embere, — míg végre a házi ur szegte meg a feszült csendet.

— Megfoghatatlan előttünk, vajjon mivel idézhette elő Károly urambátyám méltó haragját?

— Mivel idézhette elő? — zsémbelt az öreg ur — no majd elmondom tehát, azután ítéljetek!

»Tegnap korán reggel a repceföld felé sétáltam szemközt kivel találkozom? Károlylyal, — a legszívélyesebb köszöntések után újságot kérdezek Károlytól, ki e kérdésre akkora potát vágott rám, mint egy hitehagyott jezsuita.

— Ezt nekem kellene kérdezmem urambátyámtól, — válaszolt meglepetést szinelve a kérdezett, miután a legközelebbi újság jobban fogja érdekelni mint mint engem s így annak egyes részleteit bátyámtól leghitelesebben tudhatnám meg.

— Hogy hogy? kérdém szavába vágva.
— Valamennyi aprószentek! — sopánkodik Károly, két első lábát összeverve csudálkozásában, tehát csakugyan semmit sem tud még urambátyám?

(Folyt. köv.)

A szomszédoktól leléltő
DR. VOONKIOS GYULA.

PEAFF-NÁL
AMERIKAI
KEMÉNY KALAP
7 KORONA.

Magyar királyi államvasutak.

ad 247.417—908. sz. FIV.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy áru- és kocsis-terhelés folytán beállott rendkívüli forgalmi viszonyokra való tekintettel, kereskedelemügyi m. kir. Minister urnak f. évi november hó 27-én 101.896. sz. alatt kelt engedélyével, a vasuti üzletszabályzat 63. §. (3) 2., valamint a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 14-ik cikkéhez tartozó végrehajtási határozmányok 6. §. (3) 2. pontja alapján, az érvényben levő szabályzatszerű szállítási és póthatáridőkön kívül egy a magyar, osztrák és kosznya-hercegovinai, mint a nemzetközi forgalomban f. évi november hó 30-tól kezdve visszavonásig:

1. a budapest—ruttkai.
2. hatvan—kassai.
3. miskolc—lawoenei.
4. sátoraljajhely—mezőlaborci.
5. budapest—predeáli.
6. püspökladány—kőrösmezői.
7. szolnok—tövisi.
8. budapest—orsovai.
9. temesvár—báziási.
10. budapest—zimonyi.
11. budapest—fümei.
12. ujdombóvár—bródi.
13. budapest—bruck—királyhidai.
14. budapest—marcheggi és galánta—zsolnai

vonalak állomásainak egymásközti forgalmában, továbbá a magyar királyi államvasutak többi vonalain valamint a m. kir. államvasutak kezelése alatt lévő vasutakon fekvő állomásoknak az 1—15. pont alatt felsorolt vonalak állomásainak idegen vasutakkal és viszont való forgalmában szállításra kerülő és végül az 1—16. pont alatt felsorolt vonalak közül bármelyiket részben, vagy egészben átmenetben érintő teherárúkra. — élő állatok, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojásküldemények kivételével. — még további

5 napi időleges szállítási póthatáridő

fog alkalmaztatni.

Budapest, 1908. évi november hó 28.

Az igazgatóság.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

Belépési felhívás

a **Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet**

II. évtársulatába.

A második évtársulat 1909. január hó 1-én kezdődik és tagjait három éven át üzletrészenként 1 korona befizetésére kötelezi.

Három hónapon át történt befizetés után amennyiben a részletek pontosan be lettek tartva az összeg $\frac{1}{2}$ részét a belevők kölcsön vehetik.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleki-u. 10.) üzlethelyiségében s a körözött aláírási iven történik.

A heti egy koronás üzletrészeket minden helybeli szövetkezeti tag lakására küldött, óvadékkal bíró pénzbeszedő szolgálja be.

A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

M. kir. államvasutak igazgatósága.

314237—FI.

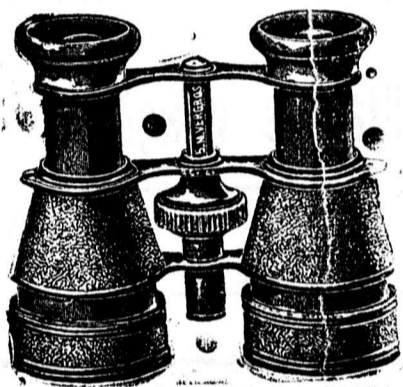
Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vet t értesítés szerint a 706—710—1802. és 1803—709. számú vonatokkal hálókocsi Budapest nyugoti pályaudvar Bázias között és viszont közlekedik.

Indulás Budapest nyugoti pályaudvarról este 10 óra 15 perckor, érkezés Báziasra délelőtt 9 óra 25 perckor; indulás Báziasról délután 4 óra 15 perckor érkezés Budapestre reggel 7 óra 15 perckor.

Budapest, 1908. évi november hó 21-én.

M. kir. államvasutak igazgatósága.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látyszerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte tnek!
!! Saját műhely!

Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Diéher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kímélő bérlője BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

AVILÁG LEGJOBB KEZTYÜI KAPHATÓK. PFALF CZÉGNÉL

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 7-ik évtársulatába.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1909 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legméltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Eladó hizott sertések.

A nagyváradai latin szertartású káptalani uradalom ősi-i hizalójában öreg és fiatal hizott sertések kaphatók november hó 24-én és ettől számítva két hetenként. Sertések ára az átvételkor a helyszínen: össi majorban fizetendő.

Előjegyzések az uradalom központi irodájában Sal Ferenc-utca 4. sz. eszköz-lendők.

Papp Imre, uradalmi főtiszt.

Utánnomás nem díjaztatik.

Belépési felhívás a Polgári takarékos és segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszésszámban szeritien jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenkint 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a részvevők között felosztatik s mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerülthasználattal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoskosságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6% os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Az évtársulatok befizetési vasárnap kivételével a hét bármelyik napján eszközölhetők.

1600 koronát

jövedelmező ház, termő, lugasszölővel beörökített kerttel, szabadkézből **ELADÓ**. Értekezhetni **Huszár-utca 7. szám alatt.** :: ::

==== Kiadó. ====
Egy csinosan berendezett udvari szoba kiadó Fő-utca 7. II-ik emeleten.
====

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle Wolfram lámpát**

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 4.50 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa darabja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák,** ugyancsak 5 százalékkal **kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legelőssőbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

➔ Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok ➔

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

==== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ====

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el.

Müvezető főszabász: **BÖHM. J. ur,** az **ARVAY JÁNOS** és **TSA** budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.